Купить в Беларуси: http://belveter.by

Серыя «З вопыту работы»

Р. А. Кірылава

ПЛАНЫ-КАНСПЕКТЫ ЎРОКАЎ ЛІТАРАТУРНАГА ЧЫТАННЯ

4 клас

Кніга для настаўнікаў устаноў
агульнай сярэдняй адукацыі
з рускай мовай навучання

5-е выданне

Мазыр
«Белы Вецер»
2014

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

УДК 372.881.116.13.046.12
ББК 74.268.12Беи
К38

Серыя заснавана ў 2004 годзе

Рэцэнзенты:
начальнік цэнтра інфармацыйна-метадычнай падтрымкі кадраў, старшы выкладчык кафедры пачатковай адукацыі ДУА «Мінскі абласны інстытут развіцця адукацыі» *Т. А. Няборская*;
намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце ДУА «Козенская сярэдняя агульнаадукацыйная школа Мазырскага раёна» *Л. Р. Хомчанка*

Кірылава, Р. А.

К38 Планы-канспекты ўрокаў літаратурнага чытання. 4 клас : кніга для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання / Р. А. Кірылава. — 5-е выд. — Мазыр : Белы Вецер, 2014. — 107, [1] с. : іл. — (Серыя «З вопыту работы»).

ISBN 978-985-542-484-1.

Змест прапанаваных урокаў накіраваны на выпрацоўку ў вучняў выразнага хуткага чытання, развіццё мовы, узбагачэнне слоўнікавага запасу, умення аналізаваць тэкст, на прывіццё любові да роднай мовы. Урокі змяшчаюць разнастайны займальны матэрыял (загадкі, гульні, крыжаванкі), практыкаванні для артыкуляцыйнай гімнастыкі, розныя формы і метады работы з тэкстам. Кніга складзена згодна з праграмай для агульнаадукацыйных устаноў з 11-гадовым тэрмінам навучання і адпавядае структуры падручніка па літаратурным чытанні для 4 класа.

Адрасавана настаўнікам пачатковых класаў.

УДК 372.881.116.13.046.12
ББК 74.268.12Беи

Вытворча-практычнае выданне

Серыя «З вопыту работы»

Кірылава Раіса Аляксандраўна

ПЛАНЫ-КАНСПЕКТЫ ЎРОКАЎ ЛІТАРАТУРНАГА ЧЫТАННЯ
4 клас

Кніга для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання

5-е выданне

Галоўны рэдактар *А. М. Дулеба*. Вядучы рэдактар *К. І. Аршукова*. Мастак *А. М. Рогава*
Мастак вокладкі *К. І. Фурс*. Камп'ютарная вёрстка *К. І. Аршуковай*

Падпісана да друку з арыгінал-макета 27.12.2013. Фармат 60х84/16. Папера афсетная. Друк лічбавы. Ум. друк. арк. 6,28. Ул.-выд. арк. 5,86. Тыраж 1813 экз. Заказ 630/5424841-1.

Таварыства з абмежаванай адказнасцю «Выдавецкі Дом «Белы Вецер». Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца № 1/35 ад 16.09.2013. 247760, г. Мазыр, вул. Савецкая, 198/4. Філіял: 220007, г. Мінск, вул. Валадзько, 30, оф. 417. Тэл. (017) 224-66-89, 298-50-26, 298-50-27.

Надрукавана лічбавым спосабам друку. Таварыства з абмежаванай адказнасцю «Выдавецкі Дом «Белы Вецер». 247760, г. Мазыр, вул. Савецкая, 198/4. Тэл./факс (0236) 32-51-03, 32-51-22.
book.belveter.by E-mail: book@belveter.by

ISBN 978-985-542-484-1

© Кірылава Р. А., 2010
© Афармленне. ТАА ВД «Белы Вецер», 2010

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Прадмова

Вучэбны прадмет «Літаратурнае чытанне» прызначаны для таго, каб увесці малодшых школьнікаў у свет беларускага мастацкага слова, прывіць цікавасць да чытання кніг на беларускай мове, закласці першапачатковыя ўяўленні па агульначалавечай і нацыянальнай культуры.

Пры распрацоўцы ўрокаў па літаратурным чытанні неабходна ўлічваць наступныя прынцыпы навучання: прынцып развіцця асобы, прынцып псіхалагічнай камфортнасці, прынцып авалодання культурай, апоры на родную мову, а таксама прынцып практычнай накіраванасці і творчага характару навучання.

Слуханне, чытанне і аналіз літаратурных твораў у 4 класе павінны скіроўвацца на вылучэнне і асэнсаванне нацыянальна-культурных і мастацкіх адметнасцей твора, спасціжэнне яго зместу і сэнсу на аснове разумення створаных аўтарам мастацкіх вобразаў. Неабходна улічваць развіццёвую і выхаваўчую функцыі навучання: выхаванне творчага мыслення, творчых здольнасцей, чалавечнасці, душэўнай чуласці, развіццё імкнення слухаць і разумець другога, умення крытычна ставіцца да чужой думкі з захаваннем маўленчай этыкі, абгрунтавана даказваць уласны погляд.

Пры ўдасканальванні навыку чытання неабходна выпрацоўваць правільнае і асэнсаванае чытанне, удасканальваць валоданне спосабамі чытання ўголас і моўчкі, вырашаць задачы па фарміраванні ўменняў выразнага чытання праз усведамленне эмацыянальнага настрою твора і выкарыстання сродкаў выразнасці (тон, тэмп, паўза, лагічны націск).

Заданні на авалоданне маўленчай дзейнасцю павінны прадугледжваць мэтанакіраваную працу па фарміраванні маўленчых уменняў на падставе зместу тэксту ў працэсе актыўнай мастацка-маўленчай дзейнасці.

На ўроках пазакласнага чытання неабходна разглядаць даступныя для дзіцячага ўспрымання творы розных пісьменнікаў, розных жанраў, на розныя тэмы, каб адбывалася знаёмства не з адной, а з некалькімі кнігамі (2—4), аб'яднанымі паміж сабой тэмай, жанрам, аўтарскай прыналежнасцю. Трэба ўлічваць, што ўрокі класнага і пазакласнага чытання звязаны і дапаўняюць адзін аднаго ведамі пра традыцыйную тэматыку твораў і кніг для дзяцей, пра беларускіх пісьменнікаў і асноўныя тэмы іх творчасці, пашыраюць чытацкую эрудыцыю малодшых школьнікаў, развіваюць вобразнае мысленне, творчае ўяўленне, эмацыянальную сферу, маўленне дзяцей.

Усе сказанае вышэй было ўлічана пры распрацоўцы планаў-канспектаў урокаў, прадстаўленых у дадзеным дапаможніку. Прапанаваны матэрыял можа быць выкарыстаны настаўнікамі поўнасцю або часткова.

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Журы падводзіць вынікі 3-га раунда. Потым вынікі 3-х раундаў сумуюцца. Вызначаецца і ўзнагароджваецца каманда-пераможца. Абавязкова маленькія прызы даюцца ўсім удзельнікам гульні.

В я д у ч ы. Дзеці, наступае лета, канікулы. Давайце ўспомнім назвы раздзелаў, якія мы вывучалі на працягу навучальнага года.

— Што падкрэсліваецца ў кожнай назве?

— Якія колеры пераважаюць увосень, узімку, увесну, улетку?

— Якую пару года вы любіце больш за ўсё? Чаму?

— Дзе вы будзеце адпачываць летам?

— Дарагія мае сябры! Я не адважылася сказаць слова, якое да сённяшняга дня гаварыла вам кожны дзень — маленькія. Вы ўжо падраслі. У мяне зараз адчуванне суму ад таго, што гэта апошні ўрок літаратурнага чытання. У наступным годзе вы ўжо будзеце вучнямі 5 класа.

— Я жадаю вам добра адпачыць, падужэць і не забываць пра родную мову, яе пяшчотнасць, трапнасць выразаў, прыгажосць. Зараз я вам напомню прозвішчы аўтараў, творы якіх пажадана, каб вы прачыталі летам: Н. Гілевіч, А. Вольскі, М. Танк, П. Броўка, Ю. Свірка, М. Чарняўскі, С. Грахоўскі, Я. Маўр, І. Навуменка, І. Сяркоў, М. Лужанін і інш.

— З вамі было прыемна працаваць. Дзякуй за працу. Урок закончаны.

Літаратура

1. *Гімпель, І. А.* З любоўю да мовы: практычны матэрыял для настаўнікаў пачатковых класаў / І. А. Гімпель, Г. В. Нарубіна. Мн., 1992.

2. *Жук, Н. Г.* Арганізацыя пазакласнага чытання вучняў пачатковай школы / Н. Г. Жук. Мазыр, 2006.

3. *Клышка, А.* Літаратурнае чытанне: падручнік для 4-га кл. агульнаадукац. устаноў з рус. мовай навучання / А. Клышка. Мн., 2008.

4. *Неборская, Т. А.* Учим читать вслух и молча / Т. А. Неборская. Мозырь, 2005.

5. Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа. 2008. № 3, 4, 6, 9.

6. Пачатковая школа 2001 г. № 2; 2005 г. № 4.

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Змест

Прадмова 3

РАДЗІМА МАЯ ДАРАГАЯ (5 гадзін)

Урок 1. Мова продкаў маіх... Алесь Ставер «Мой народ» 4
Урок 2. Першае верасня. Алесь Савіцкі «Дарога ў школу» 6
Урок 3. Любоў да роднага краю. В. Сухамлінскі «Драч і Крот». Канстанцыя Буйло «Люблю наш край» 9
Урок 4. Слова беларускае. Алесь Стаднюк «Чаму?» Пятрусь Броўка «Калі ласка!» 12
Урок 5. Добра нам на бацькоўскай зямлі. Віктар Шымук «Лёгка нам...». Абагульненне па тэме. Пытанні і заданні па тэме 15

НА НІЦЯХ БЕЛАЙ ПАВУЦІНЫ ПРЫВОЗЯЦЬ ВОСЕНЬ ПАВУЧКІ... (5 гадзін)

Урок 6. Прыметы восені. Якуб Колас «Адлёт жураўлёў». Міхась Пазнякоў «Клёны». Дзе тут прыказкі, а дзе народныя прыметы? 18
Урок 7. Падрыхтоўка жывёл да зімы. Мікола Хведаровіч «Верасень». Эдуард Шым «Цяжкая праца» 21
Урок 8. Пазакласнае чытанне. Беларускія паэты пра любоў да роднага краю, яго прыроды, людзей 24
Урок 9. Дружба з малодшымі. Уладзімір Дубоўка «Хованкі» 27
Урок 10. Жартам і ўсур'ёз. Абагульненне па тэме. Максім Лужанін «Вуж». Максім Танк «Бабка». Пятро Граніт «Зайчыкаў хлеб». Васіль Вітка «Жарт». Пытанні і заданні па тэме 29

З РОГА ЎСЯГО МНОГА (5 гадзін)

Урок 11. «Ад прадзедаў спакон вякоў нам засталася спадчына...». Казка «З рога ўсяго многа» 35
Урок 12. «Ад прадзедаў спакон вякоў нам засталася спадчына...» Казка «Сцізорык зламаўся» 38
Урок 13. Мудрасць старэйшых. Казка «Ад крадзенага не пасыцееш». Беларускія і рускія прыказкі 40
Урок 14. Мудрасць старэйшых. Абагульненне па тэме. Казка «Залаты збан». Канцоўкі казак. Пытанні і заданні па тэме 42
Урок 15. Пазакласнае чытанне. Прыгоды і фантастыка ў творах беларускіх пісьменнікаў 47

ОЙ, ЗІМА, ЗІМА, ЗІМА! ВЕСЯЛЕЙ ЦЯБЕ НЯМА! (5 гадзін)

Урок 16. Прырода зімой. Ярдан Радзічкаў «Першыя сняжынкі». Міхась Пазнякоў «Зайчык». Алег Буцень «Ці ёсць зіма?» Анатоль Клышка «Растлумач, чаму загадкі маюць гэткія адгадкі» 49
Урок 17. Зімовыя клопаты і забавы людзей. Леанід Дайнека «Што прыносіць Новы год?». Якуб Піноўскі «Падкармлівайце птушак». Грыцко Бойка «Пятро» 52
Урок 18. Адносіны чалавека да жывёл. Алесь Пальчэўскі «Крыўда» 55
Урок 19. Адносіны чалавека да жывёл. Алена Васілевіч «Браты-артысты» 58
Урок 20. Узаемаадносіны паміж дзецьмі і бацькамі. Абагульненне па тэме. Васіль Хомчанка «Трывожны чамадан». Якуб Колас «На рэчцы». Пытанні і заданні па тэме 60

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

ВЯСНА, ВЯСНА! УСЕ ЁЙ РАДЫ... (5 гадзін)

Урок 21. Вясновыя змены ў прыродзе. М. Кавалеўская «Зайчаняткі», «На новае лета». Максім Лужанін «Міхалкавы запісы пра вятры» . . . 65
Урок 22. Клопат людзей пра будучы ўраджай. Сяргей Дзяргай «Зерне». Васіль Зуёнак «Поле». Алена Васілевіч «Пажар» Народныя прыказкі . . . 68
Урок 23. Пазакласнае чытанне. Веснавыя змены ў прыродзе і жыцці жывёл у творах беларускіх пісьменнікаў . . . 72
Урок 24. З замілаваннем да жывёльнага свету. Васіль Вітка «Пліска». Алег Лойка «Жарабяткі». Скорагаворкі . . . 74
Урок 25. Клопат і светлая памяць аб родных і блізкіх людзях. Ванда Асухоўска-Арлоўская «Памяць». Васіль Хомчанка «Наша лавачка» . . . 77
Урок 26. З цікавасцю да невядомага. Пятро Клімук «На касмічным караблі». Абагульненне па тэме. Пытанні і заданні па тэме . . . 79

ІШЛА ВАЙНА НАРОДНАЯ... (4 гадзіны)

Урок 27. Ушанаванне памяці аб народным подзвігу. Анатоль Астрэйка «Плошча Перамогі». Алесь Махнач «Дзеці Брэсцкай крэпасці» . . . 82
Урок 28. Пазакласнае чытанне. Героі вайны і мірнага часу . . . 86
Урок 29. Партызанскі разведчык. Ваенныя замалёўкі. Пятрусь Броўка «Партызанскі тэлеграф». Уладзімір Лідзін «Апавяданне сапёра» 88
Урок 30. «Баявы салдацкі суп!» Георгій Граўбін «Палявая кухня». Абагульненне па тэме. Пытанні і заданні па тэме . . . 90

НАС ЛЕТА Ў НОВЫЯ ДАЛІ ВЯДЗЕ... (5 гадзін)

Урок 31. Эх, як добра сярод кветак летнімі дзянькамі. Вера Вярба «У лесе». Кастусь Цвірка «Грыбы». Максім Танк «Жук і слімак». Анатоль Клышка «Растлумач, чаму загадкі маюць гэткія адгадкі» . . . 93
Урок 32. Узаемаадносіны людзей і жывёл. Уладзімір Ляўданскі «Сэрца чалавека». Праверка навыку чытання . . . 96
Урок 33. Узаемаадносіны людзей і жывёл. Георгій Марчук «Добрае сэрца». Праверка сфарміраванасці чытацкіх уменняў . . . 99
Урок 34. Летнія захапленні. Кастусь Цвірка «Рыбакі» . . . 102
Урок 35. Абагульненне па тэме. Пытанні і заданні па тэме . . . 104

Літаратура . . . 106

Купить в Беларуси: http://belveter.by